

SYNAGOGE GRONINGEN

'Kristallnacht nooit meer, voor niemand!'

Deze Nieuwsbrief is geheel gewijd aan de 10-daagse herdenking (door middel van expositie, theater, discussie, muziek en stille tocht) van de 'Kristallnacht' (of 'Rijkspogromnacht') van 9 november 1938.

**kristallnacht
nooit meer,
voor niemand!**

Kristallnachtherdenking
9 november 2017, 20.00 Grote Markt
Aansluitend avondvullend programma in de Synagoge met bijdragen van o.a. het 4 Mei-Projectkoor, Lillian Zielstra en Jacques Wallage

Opening expositie Minerva studenten 'Breaking Glass'
29 oktober 2017, 14.30 - 17.00u Synagoge Folkingestraat

Veteranenavond Humanitair Oorlogsrecht
31 oktober 2017, 20.00 - 22.00u Synagoge Folkingestraat

Verhalenvertelster Marjo Dames neemt u mee op vlucht
2 november 2017, 20.00 - 22.00u Synagoge Folkingestraat

Theatervoorstelling Goh!?
5 november 2017, 15.30 - 16.45u Synagoge Folkingestraat
toegang: € 7,50

Boekpresentatie 'Hallo witte mensen' met Anousha Nzume
6 november 2017, 20.00 - 22.00u Synagoge Folkingestraat

 Meer info vind u op onze Facebookpagina: www.facebook.com/minervastudenten

De Kristallnacht van 9 november 1938 wordt dit jaar in Groningen gedurende ruim een week herdacht met een groot aantal evenementen. De tiendaagse wordt geopend op 29 oktober door burgemeester Peter den Oudsten van Groningen.

Tijdens de 'Kristallnacht' van 9 op 10 november 1938, werden Joden in Duitsland en Oostenrijk in grote aantallen op de vlucht gejaagd of zelfs gedood; hun eigendommen werden vernield en hun winkels en synagoges in brand gestoken. De nacht vormde hiermee de voorbode van de nog veel grotere verschrikkingen in de daaropvolgende tijd waarin ook Roma/Sinti, gehandicapten, homoseksuelen en anderen naar vernietigingskampen werden gedeporteerd.

Ook vandaag worden velen overal door uitsluiting en racisme bedreigd. Daarnaast groeien wereldwijd kleine brandjes uit tot verschrikkelijke brandhaarden die mensen massaal op de vlucht jagen.

Net als in de afgelopen jaren zijn er ook in 2017, voorafgaande aan de herdenking van de Kristallnacht zelf, op 9 november, gedurende ruim een week een reeks evenementen, voorbereid door een negental organisaties, met daarin aandacht voor meerdere (vervolgde) groepen. Dit alles onder het motto:

“Kristallnacht nooit meer, voor niemand!”

Programma Kristallnacht herdenking-tiendaagse

29 oktober – Opening expositie 'Breaking Glass' van studenten Minerva

Marc Pauly (Platform Religie en Levensbeschouwing): inleiding namens de gezamenlijke organisatoren van de Kristallnacht herdenkingstiendaagse.

Lilian Zielstra (stadsdichter Groningen): voordracht van een speciaal gedicht voor deze gelegenheid.

Klezmer Trio Aheym: muziekoptreden.

Kasper Peters (dichter): voordracht van een gedicht van zijn vader Ton Peters, in diens jeugd woonachtig nabij Kamp Westerbork.

Studenten Kunstacademie Minerva: toelichting op hun werk op de expositie '*Breaking Glass*'.

Burgemeester Peter den Oudsten: officiële opening van de tentoonstelling, tegelijk start van 10-daags herdenkingsprogramma '*Kristallnacht nooit meer, voor niemand!*

Plaats: Synagoge Folkingestraat. Tijd: 15.00 – 17.00 uur.

Toegang gratis. Donaties welkom!

31 oktober – Veteranenavond Rode Kruis over humanitair oorlogsrecht

Foto van de cover van het boek 'Inleiding Humanitair Oorlogsrecht', geschreven vóór het Nederlandse Rode Kruis, door: Arjen Vermeer, Boukje Pieters & Miriam Bruinsma, uitgegeven door: T.C.M. Asser Press, hernieuwde druk, 2017

Het humanitair oorlogsrecht is bedoeld om de schadelijke effecten van gewapende conflicten te beperken. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vonden miljoenen gruwelijke schendingen van dit recht plaats door aanvallen op burgers. Ook tegenwoordig vinden zulke schendingen plaats, bijvoorbeeld in Syrië.

Om zulke schendingen te voorkomen, is het belangrijk dat militairen zich aan de regels van het recht houden. Welke ervaringen hebben zij met schendingen?

Daarover gaat deze veteranenavond op dinsdag 31 oktober, georganiseerd door het Humanitair Oorlogsrecht-Netwerk (HOR) van het Rode Kruis Groningen. Na een korte introductie van het HOR-netwerk over de regels, volgt het verhaal van een veteraan die het humanitair oorlogsrecht in de praktijk heeft ervaren.

Voor catering wordt gezorgd door Syrian Food.

Plaats: Synagoge Folklingestraat. Tijd: 20.00 – 22.00 uur. Toegang gratis. Donaties welkom!

2 & 3 november – Voorstelling 'Anna's Oorlog', voor scholieren

Speciaal voor jongeren/scholieren organiseert het Platform Religie en Levensbeschouwing een boeiend educatief programma. Scholen zijn van harte welkom om met hun leerlingen de voorstelling 'Anna's Oorlog' te komen bekijken. Anna's Oorlog, verteld en gespeeld door Marjo Dames, is gebaseerd op het gelijknamige boek van schrijfster Beatrijs Nollet dat werd bekroond met de Kinderjuryprijs 2011.

Marjo Dames vertelt in haar voorstelling een indrukwekkend en meeslepend verhaal over de verschillende keuzes die mensen tijdens de Tweede Wereldoorlog moesten maken. De kinderen die de voorstelling bekijken, vraag ze hoe *zij* zouden kiezen als zij nu in zo'n situatie zouden terechtkomen.

Want het is belangrijk dat scholieren over WO2 weten, maar ook dat ze leren inzien dat oorlogen en vluchtelingen van alle tijden zijn. Met eenvoudige aanpassingen van het decor verbeeldt zij de verschillende plaatsen, tijden en karakters in het verhaal. De voorstelling is gericht op leerlingen van groep 6 en hoger van het basisonderwijs, en de klassen 1 en 2 van het voortgezet onderwijs.

Lees meer hier: <http://verteltheater.nl/voorstellingen/annas-oorlog-beatrijs-nolet-marjo-dames-sterk-verhaal/>

Of zie een clip van de voorstelling hier: <https://youtu.be/DMgWA500cEw>

Plaats: Synagoge Folkingestraat. Tijd: overdag : meer informatie daarover binnenkort op: www.synagoge groningen.nl

2 november – Avondvoorstelling 'Anna's Oorlog' voor volwassenen

Plaats: Synagoge Folkingestraat, tijd: 20.00 - 22.00 uur. Toegang: gratis. Donaties welkom

5 november – Theatervoorstelling Goh!?, vergezeld van klezmermuziek

Roeland Busschers en Dick van Veen brengen samen met klezmergroep 'Mesjogge' in Synagoge Groningen de levendige muziektheatervoorstelling Goh!? Zij spelen twee rabbijnen die de toeschouwers meenemen in de bijzondere wereld van de Joodse Tora en Talmoed. Het gaat over gastvrijheid, meningsverschillen, vriendschap, interpretatie, verbondenheid: kortom over thema's van alle tijden.

Van de rabbijnen Sjammai en Hillel, twee geleerden die optraden in de tijd vlak vóór Jezus, zijn honderden debatten bewaard

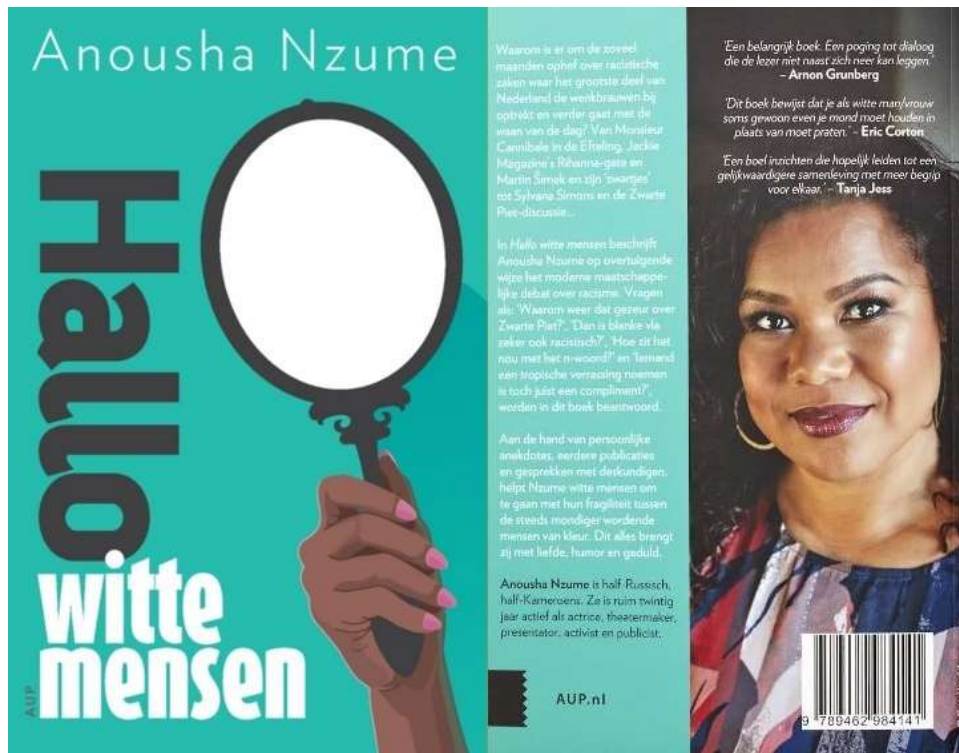
gebleven. De twee rebbes zijn het soms grondig met elkaar oneens over de interpretatie van de Tora. Toch blijven ze altijd met elkaar in gesprek. Hoe fel de discussies ook oplopen: ze spelen zich af in een sfeer van kameraadschap. In vijf kwartieren maken de acteurs de toeschouwer vertrouwd met een vreemde, maar verrassende wereld. Precies de wereld die in de oorlog - zeker in Nederland - goeddeels is verdwenen.

Van tijd tot tijd onderbreekt de klezmergroep 'Mesjogge' de dialoog.

Georganiseerd door het Doopsgezind-Remonstrants-café i.s.m. Synagoge Groningen.

Plaats: Synagoge Folklingestraat 60 Tijd: 15.30 – 16.45 uur. Toegang: € 7,50

6 november – Boekpresentatie 'Hallo witte mensen' & interview en discussie met schrijfster Anousha Nzume

Anousha Nzume is een Nederlandse actrice, columniste, programmamaakster en schrijfster.

Aan de hand van haar boek 'Hallo witte mensen' zal zij uitleggen hoe je als wit persoon je privileges kunt erkennen en hoe je daardoor racisme in de samenleving kunt bestrijden. Haar boek maakte veel reacties los: positieve én negatieve, tot aan grote verontwaardiging.

Sinds de hernieuwde Zwarte Piet-discussie lijkt 'wit' onder druk te staan als nooit tevoren. Hallo witte mensen is een handleiding voor het leven in deze veranderende wereld. Vragen als: "Waarom weer dat gezeur over Zwarte Piet?" of: "Dan is blanke vla zeker ook racistisch?" en: "Waarom ga je niet terug naar je eigen land?" worden in dit boek beantwoord.

Na een korte uiteenzetting door Anousha over haar boek zal ze geïnterviewd worden door historicus Hans Alderkamp. Daarbij is volop ruimte voor discussie.

Georganiseerd i.s.m. Boekhandel Godert Walter.

Plaats: Synagoge Folkingestraat. Tijd: 20.00 – 22.00 uur. Toegang gratis. Donaties welkom!

9 november – Herdenking van de Kristallnacht van 9 november 1938

20.00 uur Grote Markt

De 'Kristallnacht' zelf (in Duitsland meestal aangeduid als 'Reichspogromnacht'), wordt eerst herdacht op de Grote Markt bij het aansteken van fakkels. Daarna volgt een bijdrage, namens de gezamenlijke organiserende partijen, door **Hans Alderkamp**, met daarop aansluitend: muziek door **Jan Roelof Bathoorn**.

Vervolgens lopen we in stille tocht met de fakkels over de Vismarkt en door de Folkingestraat naar de synagoge.

21.00 – 22.00 uur Synagoge Folkingestraat. Toegang gratis. Donaties welkom!

In de synagoge wordt het programma vervolgd met bijdragen van oud-burgemeester **Jacques Wallage** en stadsdichter **Lilian Zielstra** en met liederen door het **4 Mei-Project**.

Organisatie Kristallnacht Herdenkingstiendaagse:

Stichting Folkengestraat Synagoge | Platform Religie en Levensbeschouwing | COC Groningen en Drenthe | 4 Mei-Projekt | Amnesty International | Het Nederlandse Rode Kruis – Humanitair Oorlogsrecht | Studio Anderlicht | Werkgroep Vluchtelingen Vrij | DoRe-Café Groningen

ANDERLICHT

